

|                      |  |
|----------------------|--|
| <b>Pwyllgor</b>      | <b>Pwyllgor Craffu Cymunedau</b>   |
| <b>Dyddiad</b>       | <b>13eg Gorffennaf 2021</b>  |
| <b>Teitl</b>         | Adroddiad Blynyddol 2020/21 y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus i Wynedd ac Ynys Môn        |
| <b>Aelod Cabinet</b> | <b>Y Cynghorydd Dyfrig Siencyn</b>   |
| <b>Pwrpas</b>        | Darparu adroddiad ar gynnydd gwaith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd ac Ynys Môn |

## 1. Cyflwyniad a chyd-destun

**1.** Nod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) yw gwella llesiant economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r Ddeddf yn amlygu saith nod llesiant a pum ffordd o weithio er mwyn rhoi pwrpas cyffredin i gyrff cyhoeddus.

**1.2** Sefydlwyd Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (y Bwrdd) Gwynedd ac Ynys Môn yn 2016, yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (y Ddeddf). Yn wir sefydlwyd Bwrdd ar gyfer pob Awdurdod Lleol yng Nghymru i sicrhau cydweithio ymysg gyrff cyhoeddus i greu gwell dyfodol ar gyfer pobl Cymru. Y penderfyniad a wnaethpwyd yng ngogledd Orllewin Cymru oedd sefydlu Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus i Wynedd fyddai'n *cydweithio* efo Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ynys Môn.

**1.3** Yn ystod 2017 rhannodd Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd ac Ynys Môn ein cymunedau yn 14 o ardaloedd llai er mwyn cynnal gwaith ymchwil manwl, a dysgu mwy am lesiant yr ardaloedd hynny. Cyhoeddwyd y wybodaeth ar ffurf yr Aseidiadau Llesiant. Defnyddiwyd y wybodaeth a gasglwyd o'r aseidiadau i lunio blaenoriaethau'r Bwrdd sydd wedi eu cadarnhau yn y Cynllun Llesiant (2018). Cytunwyd ar y blaenoriaethau canlynol:

- Yr iaith Gymraeg
- Cartrefi ar gyfer bobl leol;
- Effaith tlodi ar lesiant ein cymunedau;
- Effaith newid hinsawdd ar lesiant cymunedau;
- Iechyd a gofal oedolion a Lles a llwyddiant plant a phobl ifanc.

**1.4** Yn dilyn ystyriaeth lawn o'r gwaith sy'n digwydd i fynd i'r afael ag effaith tlodi ar draws Gwynedd a Môn, penderfynodd y Bwrdd nad oedd angen iddynt ymgymryd â rôl bendant yn y maes yma ar hyn o bryd ond y byddent yn derbyn cyflwyniadau'n rheolaidd ar y gwaith sy'n digwydd ac yn ystyried a oes rôl i'r Bwrdd gamu mewn i'r dyfodol. Er mwyn mynd i'r afael â'r blaenoriaethau eraill, sefydlodd y Bwrdd bedwar is-grŵp gweithredol, ac mae diweddariadau ar gynnydd yr is-grŵpiau hynny wedi eu cynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol.

**1.5** Fel y nodwyd yng Nghylch Gorchwyl y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus mae gan y Bwrdd bedwar aelod statudol sef yr Awdurdodau Lleol, Cyfoeth Naturiol Cymru, y Gwasanaeth Tân ac Achub a'r Bwrdd Iechyd. Yn ogystal mae yna gyfranogwyr gwadd sy'n cyfrannu at ddyletswyddau'r Bwrdd. Mewn perthynas ag unrhyw newid diweddaraf i aelodaeth y Bwrdd, mae Dafydd Gibbard ers iddo ddod yn Brif Weithredwr i'r Cyngor bellach yn aelod statudol o'r Bwrdd.

## **2 Adroddiad Blynyddol y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus**

**2.1** Yn amgaaedig cyflwynir adroddiad blynyddol y Bwrdd ar gyfer y cyfnod 2020/21. Cyflwynwyd sawl adroddiad ar gynnydd gwaith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn ystod y misoedd diwethaf i'r pwyllgor craffu a dyma'r adroddiad sy'n edrych yn ôl ar gyflawniadau yn ystod 2020/21.

**2.2** Ers mis Mawrth 2020 rydym wedi wynebu argyfwng Covid-19 a chyfnod heriol iawn. Defnyddiwyd yr adroddiad i hunan-fyfyrio ar waith y Bwrdd yn ystod y flwyddyn ddiwethaf gan gymryd i ystyriaeth effaith yr argyfwng ar waith a chynnydd y Bwrdd. Strwythurir yr adroddiad i gyfeirio at gynnydd gwaith pedwar is-grŵp y Bwrdd.

**2.3** Mae arweinyddion is-grwpiau'r Bwrdd yn aelodau o'r Bwrdd, a'u cyfrifoldeb hwy fu cyflwyno adroddiadau cynnydd yn ystod y cyfnod 2021/21. Adroddwyd ganddynt fod cynnydd wedi arafu gan fod ymateb i'r argyfwng a rhoi sylw i'r gwaith o adfer ein cymunedau wedi cymryd blaenoriaeth. Er hynny mae'r is-grwpiau i gyd bellach yn ail afael yn eu gwaith.

**2.4** Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf mae'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a'r is-grwpiau wedi gweithredu yn unol â'r pum egwyddor datblygu gynaliadwy cenedlaethol. Cytunodd y Bwrdd trwy'r Cynllun Llesiant eu bod am ychwanegu dwy egwyddor sy'n bwysig i drigolion Gwynedd ac Ynys Môn Sef yr Iaith Gymraeg a Chydraddoldeb. Mae pob un o'r is-grwpiau wedi sicrhau fod yr iaith Gymraeg yn llinyn euraidd sy'n rhedeg drwy eu gwaith. Bydd yr is-grwpiau hefyd yn parhau i roi sylw i anghydraddoldeb ac anfantais trwy'r asesiadau effaith perthnasol.

**2.5** Mae'r sefydliadau sy'n rhan o'r Bwrdd wedi canolbwyntio ar adfer ein cymunedau yn y flwyddyn ddiwethaf. Gofynnodd y Grŵp Rhanbarthol oedd yn gyfrifol am adfer o'r argyfwng i'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus ystyried eu rôl yn y gwaith o adfer, gan ganolbwyntio ar wytnwch cymunedol. Felly gofynnwyd i bob aelod o'r Bwrdd gynnal dadansoddiad sefyllfaol er mwyn gwella ein dealltwriaeth am y materion hynny sy'n effeithio ein cymunedau fwyfwy ers yr argyfwng. Cynhaliwyd gweithdy ym mis Medi 2020 i drafod y materion hynny ymhellach, gan roi ystyriaeth i sut allwn weithio efo'n gilydd i ymateb iddynt. Penderfynwyd fod nifer o sefydliadau'r Bwrdd yn cydweithio eisoes er mwyn ymateb iddynt ac mai rôl y Bwrdd felly fyddai cadw trosolwg o'r gwaith a cheisio sicrwydd ein bod fel cyrff cyhoeddus yn ymateb yn briodol.

## **3. Trefniadau Craffu**

**3.1** Er mwyn cael atebolrwydd democrataidd i gynnydd gwaith y Bwrdd mae'r ddeddf wedi gosod gofyniad ar gynghorau i ddynodi Pwyllgor Trosolwg a Chraffu i graffu ar waith y Bwrdd. Felly mae gwaith Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd ac Ynys Môn yn cael ei graffu gan Bwyllgorau Craffu Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn ar bwyntiau penodol yn ystod y flwyddyn. Mae'r Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru (2015) a'r canllawiau cenedlaethol cysylltiedig<sup>1</sup> yn nodi tair rôl ar gyfer pwyllgorau craffu Awdurdodau Lleol sef:

- Adolygu trefniadau llywodraethu'r Bwrdd
- Bod yn Ymgynghorai statudol ar yr Asesiad Llesiant a'r Cynllun Llesiant
- Monitro cynnydd ymdrechion y Bwrdd wrth weithredu'r Cynllun Llesiant.

**3.2** Golygir hyn fod y pwyllgorau craffu yn cael cyfle i graffu perfformiad ac effaith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus. Ystyriwyd yr opsiwn o sefydlu un panel craffu, i weithredu ar draws y ddwy sir i graffu gwaith y Bwrdd. Gwerthuswyd gwahanol opsiynau gan dimoedd craffu'r ddau Awdurdod a daethpwyd i'r casgliad nad oeddent yn argymhell sefydlu panel ar hyn o bryd ond yn

---

<sup>1</sup> Canllawiau ar gyfer Pwyllgorau Craffu Awdurdodau Lleol ar graffu ar Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus

hytrach am ganolbwyntio ar alinio amserlenni a chysondeb trefniadau craffu ar draws y ddwy Sir a pharhau efo'r trefniadau craffu bresennol. Bydd modd adolygu'r trefniadau hyn rhwng y ddau Awdurdod eto maes o law.

#### **4. Asesiad Effaith ar Gydraddoldeb**

Bydd yr is-grwpiau cyflawni yn paratoi asesiadau effaith cydraddoldeb ac ieithyddol, ble mae hynny'n briodol, i gyd-fynd a'u cynlluniau gweithredu. Bydd yr asesiadau effaith yn ddogfennau byw fydd yn newid a datblygu ochr yn ochr â'r gwaith cyflawni.